

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia literatury jako historia idei (XIX w.) - ćwiczenia (Ćw. audytoryjne), PG_00133586						
Kierunek studiów	Filologia polska (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2025/2026		
Poziom kształcenia	II stopnia		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	2		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		zaliczenie		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Filologii Polskiej -> Zakład Historii Literatury Polskiej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Marcin Całbecki				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		prof. dr hab. Edward Jakiel				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		8.0		37.0	75
Cel przedmiotu	1. Przedstawienie historii literaturyXIX wieku jako medium historii idei. 2. Uchwycenie dynamiki procesu historycznoliterackiego, jego ciągłości i zmienności, w oparciu o analizę obecności wybranych idei w dziełach literackich XIX w. i ówczesnych epokach bądź formacjach kulturowych. 3. Kształtowanie umiejętności świadomej lektury tekstów literackich XIX wieku w sposób interdyscyplinarny, z wykorzystaniem różnorodnych kontekstów. 4. Wyrobienie nawyku krytycznej lektury opracowań naukowych.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Effekt kierunkowy	Effekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FPMU2_K01] W sposób odpowiedzialny wykorzystuje wiedzę literaturoznawczą przy podejmowaniu różnorodnych zadań i projektów zgodnie z regułami, myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.	- ma świadomość ciągłej potrzeby samokształcenia i aktualizowania wiedzy polonistycznej w zakresie literaturoznawstwa i jego związków z historią idei - w sposób krytyczny przyswaja treści literaturoznawcze i wykorzystuje dorobek intelektualny klasyków historii literatury XIX w. i historii idei jako punkt odniesienia dla własnych dociekań historycznoliterackich	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_U03] Potrafi organizować i kierować zespołowymi badaniami literaturoznawczymi.	potrafi organizować pracę i kierować zespołowymi badaniami w obszarze związków historii literatury XIX w. i historii idei	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_W01] Posiada pogłębioną wiedzę o powiązaniach literaturoznawstwa z innymi obszarami humanistyki oraz wybranymi obszarami nauk społecznych, w szczególności kulturoznawstwem, naukami o sztuce, filozofią, historią, psychologią, socjologią oraz jest świadom podstawowych problemów i możliwości badawczych wynikających z powiązania tych obszarów.	- wie, czym jest historii idei, co stanowi przedmiot zainteresowania tej dyscypliny, posiada też wiedzę o jej związkach z historią literatury XIX w. - ma świadomość żywotności wybranych idei ważnych dla kultury Zachodu, przy czym zdaje sobie sprawę także z istotnych przemian, jakim podlegają one na przestrzeni lat - ma pogłębioną wiedzę z zakresu historii literatury polskiej i powszechnej XIX w., związków literaturoznawstwa z historią idei oraz z innymi dziedzinami humanistyki; - ma wiedzę umożliwiającą prowadzenie własnych badań w zakresie literaturoznawstwa przy użyciu pokrewnych historii idei narzędzi literaturoznawczych	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_W04] Ma wiedzę umożliwiającą prowadzenie specjalistycznych badań w zakresie literaturoznawstwa.	- wie, czym jest historii idei, co stanowi przedmiot zainteresowania tej dyscypliny, posiada też wiedzę o jej związkach z historią literatury XIX w. - ma świadomość żywotności wybranych idei ważnych dla kultury Zachodu, przy czym zdaje sobie sprawę także z istotnych przemian, jakim podlegają one na przestrzeni lat - ma pogłębioną wiedzę z zakresu historii literatury polskiej i powszechnej XIX w., związków literaturoznawstwa z historią idei oraz z innymi dziedzinami humanistyki; - ma wiedzę umożliwiającą prowadzenie własnych badań w zakresie literaturoznawstwa przy użyciu pokrewnych historii idei narzędzi literaturoznawczych	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_K05] Aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego, literackiego i językowego regionu, kraju i Europy.	dzięki zdobytej wiedzy z zakresu literaturoznawstwa i historii idei jest przygotowany do podejmowania w przyszłej pracy zawodowej działań na rzecz popularyzowania wiedzy i zachowania dziedzictwa kulturowego i literackiego regionu, kraju i Europy	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja

	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FPMU2_U01] Posiada pogłębione umiejętności badawcze z zakresu literaturoznawstwa, obejmujące analizę prac innych autorów, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów w zakresie literaturoznawstwa.	- potrafi samodzielnie wyznaczyć obszar badawczy, w obrębie którego będzie umiał wskazać reprezentacje wybranych idei w konkretnych tekstach literackich XIX w., a także omówić ich ciągłość i zmienność na przestrzeni lat - potrafi dokonać twórczej, oryginalnej interpretacji tekstu literackiego powstałego w XIX w. z wykorzystaniem pokrewnych - - - historii idei narzędzi literaturoznawczych, w oparciu o krytyczną lekturę opracowań naukowych - potrafi zaprezentować wyniki swych dociekań w obszarze historii literatury XIX w. i historii idei zarówno podczas dyskusji, jak i w formie pisemnej	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_W02] Ma uporządkowaną i pogłębioną wiedzę ogólną dotyczącą literaturoznawstwa i metodologii badań literackich.	- wie, czym jest historii idei, co stanowi przedmiot zainteresowania tej dyscypliny, posiada też wiedzę o jej związkach z historią literatury XIX w. - ma świadomość żywotności wybranych idei ważnych dla kultury Zachodu, przy czym zdaje sobie sprawę także z istotnych przemian, jakim podlegają one na przestrzeni lat - ma pogłębioną wiedzę z zakresu historii literatury polskiej i powszechnej XIX w., związków literaturoznawstwa z historią idei oraz z innymi dziedzinami humanistyki; - ma wiedzę umożliwiającą prowadzenie własnych badań w zakresie literaturoznawstwa przy użyciu pokrewnych historii idei narzędzi literaturoznawczych	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[FPMU2_U04] Nabył umiejętności samokształcenia w zakresie literaturoznawstwa i moderowania tego procesu u innych.	potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę z zakresu historii literatury XIX w. i historii idei oraz związków tych dziedzin, a także umie moderować ten proces u innych	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
Treści przedmiotu	Zajęcia poświęcone są historycznoliterackiej analizie wybranych idei manifestujących się w piśmiennictwie XIX w. i ówczesnych epokach bądź formacjach kulturowych. Jednostki zajęciowe (wykład, ćwiczenia) w danym semestrze łączą się w spójne pod względem tematycznym cykle koncentrujące się wokół zagadnienia wybranego przez osobę prowadzącą. Tekstowe reprezentacje omawianych idei są opisywane przy użyciu pokrewnych historii idei narzędzi literaturoznawczych (badanie dziejów motywu, topika historyczna, założenia krytyki tematycznej itp.).		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Uzyskanie zaliczenia z przedmiotów "Historia literatury jako historia idei (do XVII wieku) - ćwiczenia" i "Historia literatury jako historia idei (do XVII wieku) - wykład"		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	praca pisemna	51.0%	50.0%
	aktywny udział w zajęciach	51.0%	50.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Na początku każdego semestru prowadzący dokonuje wyboru tekstów literackich i opracowań naukowych, których tematyka koncentruje się wokół omawianej idei, i przedstawia ich listę na pierwszych zajęciach. Przykładowe opracowania i edycje tekstów: Literatura XIX wieku (do 1863 roku): G. Bachelard G., Wyobrażenia poetycka, przeł. H. Chudak i A. Tatarkiewicz, Warszawa 1975. J. Bachórz, Złączyć się z burzą. Tuzin studiów i szkiców o romantycznych wyobrażeniach morza i egzotyki, Gdańsk 2005. J. Bachórz, Jak pachnie na Litwie Mickiewicza i inne studia o romantyzmie, Gdańsk 2003. J. Bachórz, Romantyzm a romanse. Studia i szkice o prozie polskiej w pierwszej połowie XIX wieku, Gdańsk 2005. M. Janion, Kobiety i duch inności, Warszawa 1996. M. Janion, Niesamowita Słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury, Kraków 2007. M. Janion, Projekt krytyki fantazmatycznej. Szkice o egzystencjach ludzi i duchów, Warszawa 1991. M. Janion, M. Żmigrodzka, Romantyzm i egzystencja. Fragmenty niedokończonego dzieła, Gdańsk 2004. M. Janion, Żyjąc tracimy życie: niepokojące tematy egzystencji, Warszawa 2001. A. Kowalczykowska, Dramat i teatr romantyczny, Warszawa 1997. A. Martuszevska, Architektonika literackiego romansu, Gdańsk 2014. Odmieńcy, Dzieci, Osoby, Galernicy wrażliwości, Maski z cyklu Transgresje, Tom I: Galernicy wrażliwości, pod red. M. Janion i S. Rośka, Gdańsk 1981; Tom II: Odmieńcy, pod red. M. Janion i Z. Majchrowskiego, Gdańsk 1982, Tom III: Osoby, pod red. M. Janion i S. Rośka, Gdańsk 1984; tom IV: Maski - Konstelacje, pod red. M. Janion i S. Rośka, Gdańsk 1986; Tom IV: Maski - Fragmenty antropogeniczne, Gdańsk 1986; Tom V: Dzieci - Konstelacje, pod red. M. Janion i S. Chwina, Gdańsk 1988; Tom VI: Dzieci - Zetknięcia, Gdańsk 1988. M. Piwińska, Złe wychowanie. Fragmenty romantycznej biografii, Gdańsk 2004. R. Przybylski, Rozhukany koń. Esej o myśleniu Juliusza Słowackiego, Warszawa 1999. R. Przybylski, Słowo i milczenie bohatera Polaków: studium o Dziadach, Warszawa 1993. Z. Stefanowska, Próba zdrowego rozumu. Studia o Mickiewiczu, Warszawa 1976. Studia romantyczne, prace pod red. M. Żmigrodzkiej, Wrocław 1973. Literatura XIX wieku (po 1863 roku): J. Bachórz, O potrzebie scalenia wieku XIX, Wiek XIX. Rocznik Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza, Rok I (XLIII) 2008. G. Borkowska, Cudzoziemki. Studia o polskiej prozie kobiecej, Warszawa 1996. Dziedzictwo Odyseusza. Podróż, obcość i tożsamość, identyfikacja, przestrzeń, red. M. Cieśla-Korytkowska, O. Płaszczewska, Kraków 2007. T. Burek, Dalej aktualne, Warszawa 1973 (tu: Genialny wiek XIX; Esej o literaturze XIX wieku). A. Górnicka-Boratyńska, Stańmy się sobą. Cztery projekty emancypacji (1863-1939), Izabelin 2001. W. Gutowski, Między inicjacją a nicością. Studia i szkice o literaturze modernizmu, Bydgoszcz 2013. W. Gutowski, Mit, Eros, sacrum: sytuacje młodopolskie, Bydgoszcz 1999. E. Ihnatowicz, Literacki świat rzeczy. O realiach w pozytywistycznej powieści obyczajowej, Warszawa 1995. K. Kłosińska, Fantazmaty. Grabiński Prus Zapolska, Katowice 2004. Odkrywanie modernizmu. Przekłady i komentarze, wstęp i red. R. Nycz, Kraków 1998. E. Paczoska, Dojrzewanie, dojrzałość, niedojrzałość. Od Bolesława Prusa do Olgi Tokarczuk, Warszawa 2004. Podróż i literatura 1864-1914, pod red. nauk. E. Ihnatowicz, Warszawa 2008. Przełom antypozytywistyczny w polskiej świadomości końca XIX wieku, pod red. T. Bujnickiego i J. Maciejewskiego, Wrocław 1986. D. Ratajczakowa, W kryształach i w płomieniu: studia i szkice o dramacie i teatrze, T. i i 2, wybór i oprac. B. Koncewicz, Wrocław 2006. Teki różnorodności nie tylko z wieku XIX, pod red. S. Karpowicz-Słowikowskiej i T. Linknera, Gdańsk 2011. Trwała obecność mitu w literaturze i kulturze, pod red. M. Karwowskiej, M. Grabowskiego i K. Żukowskiej, Łódź 2016.
------------------------------	--------------------------------	--

	Uzupełniająca lista lektur	Student przygotowuje pracę zaliczeniową w oparciu o literaturę z wybranego przez siebie modułu. Przykładowy MODUŁ ZAGADNIENIA PRAC ZALICZENIOWYCH (pełną listę przedstawia prowadzący na pierwszych zajęciach w semestrze): b) Od namiętności do szaleństwa po melancholię i śmierć. Literackie doświadczenia egzystencji: W. Bałus, Mundus melancholicus: melancholiczny świat w zwierciadle sztuki, Kraków 1996. M. Bieńczyk, Estetyka melancholii, w: Trzyńskie arcydzieła romantycznych, pod red. E. Kiślak i M. Gumkowskiego, Warszawa 1996. M. Bieńczyk, Melancholia: o tych, co nigdy nie odnajdą straty, Warszawa 1985. M. Bieńczyk, Oczy Dürera. O melancholii romantycznej, Warszawa 2002. S. Chwin, Samobójstwo jako doświadczenie wyobraźni, Gdańsk 2016. M. Foucault, Powiedziane, napisane. Szaleństwo i literatura, Warszawa 1999. R. Guardini, O sensie melancholii, przeł. B. Grunwald-Hajdasz, red. J. Czapczyk, Poznań 2009. M. Janion, Cierń i róża Ukrainy, w: tejże, Wobec zła, Chotomów 1989. Kategorie etyczne w czasach upadku duchowości, pod red. L. Rożek, Częstochowa 2011. A. Kowalczykowa, Romantyczni szaleńcy, Warszawa 1977. A. Kowalczykowa, Samobójcy romantyczni, Ruch Literacki 1983, z. 6. J. Kristeva, Czarne słońce: depresja i melancholia, przekł. M.P. Markowski, R. Ryziński, wstęp M.P. Markowski, Kraków 2007. J. Ławski, Bo na tym świecie Śmierć. Studia o czarnym romantyzmie, Gdańsk 2008. A. Mazur, Pod znakiem Saturna. Topika melancholii w późnej twórczości Elizy Orzeszkowej, Opole 2010. Nuda w kulturze, red. P. Czapliński, Poznań 1999. Obraz głupca i szaleńca w kulturach słowiańskich, red. T. Dąbek-Wigrowa i A.Z. Makowiecki, Warszawa 1996. Przemiany mitów i wartości nie tylko w literaturze, pod red. L. Wiśniewskiej i M. Gołuskiego, Bydgoszcz 2010. Sumienie, wina, melancholia, pod red. nauk. P. Dybła, Warszawa 1999. P. Śniedziwski, Czarne słońca romantyków, Warszawa 2018. P. Śniedziwski, Melancholijne spojrzenie, Kraków 2011. J. Tomkowski, Ciemne skrzydła Iłara. O rozpacz, Warszawa 2009. W kręgu melancholii, pod red. A. Małczyńskiej i B. Małczyńskiego, Opole 2010. Zjawisko szaleństwa w kulturze, pod red. M. Kasprowicz, S. Drelich i M. Kopycińskiego, Toruń 2010.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Przykładowe zagadnienia omawiane przez prowadzącego/-ą prezentowane są na pierwszym wykładzie i korespondują one z doświadczeniem naukowym tej osoby	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.